

Asia: VN/6136/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi osakeyhtiölain, osuuskuntalain ja kauppakamarilain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne yleisesti esityksestä

Miesten tasa-arvo ry (MTA) katsoo, että niin Suomen kansallisen kuin eurooppalaisenkin edun nimissä kaikkiin tehtäviin tulee jatkossakin voida valita parhaat, pätevimmät ja motivoituneimmat henkilöt niin yksityisissä yrityksissä kuin julkisella sektorillakin. Sukupuoli ei ole valintaperuste, jolla mainittu tavoite saavutetaan eikä alakohtainen sukupuolten osuuksien tasoittaminen edusta todellista sukupuolten tasa-arvoa. Sukupuolten tasa-arvo työelämässä toteutuu, kun kansalaiset voivat hakea kaikkia tehtäviä sukupuolen sitä estämättä. Pakottamalla tasa-arvoon ei pidä pyrkiä.

Naisten urakehityksen eteen ollaan Suomessa ja Euroopassa halukkaita ponnistelemaan. Sukupuolten tasa-arvopyrkimyksillä perustellaan varsin keveästi naisten aseman parantamista. Hallituksen esitys ja vastaava direktiivi ovat tästä hyviä esimerkkejä: naisia suosivien, sukupuolimoninaisten hallituskokoonpanojen väitetään tuovan menestystä yrityksille, mutta mitään tutkimustuloksia ei esitetä. Käsityksemme mukaan tutkimustulokset ovat ristiriitaisia; esimerkiksi Adamsin ja Ferreiran (2009) mukaan yrityksen johtoryhmän sukupuolimoninaisuus vaikuttaa negatiivisesti yrityksen menestykseen. Myöskään sitä ei ole analysoitu, miksi yksityiset yritykset laajasti eivät vielä, väitetyistä tutkimustuloksista huolimatta, ole ymmärtäneet nostaa johtoryhmiensä naisten osuutta 40 %:iin.

Naisten vertailu vain parhaiten menestyneisiin johtajamiehiin vääristää tasa-arvon ymmärtämistä ja jättää miesten tasa-arvohaasteet huomiotta. Esimerkiksi Suomessa korkea-asteen opiskelijoissa naisten osuus on jo pitkään ollut nousussa ollen nyt noin 60 %. Tällaisessa tilanteessa johtopaikkojen kiintiöintiä naisille voidaan pitää ideologisenä kiirehtimisenä.

MTA huomauttaa myös, että juridinen sukupuoli ei suomalaisessa eikä yleisemmin eurooppalaisessakaan lainsäädännössä välttämättä vastaa biologista sukupuolta. Hallituksen

esityksestä ei käy ilmi, halutaanko sillä helpottaa biologisten naisten vai juridisten naisten haasteita johtotehtäviin pääsemiseksi. Juridiikan kyseessä ollen oletamme esityksessä tarkoitettavan juridista sukupuolta.

Mm. Suomessa kansalainen voi ”korjata” juridisen sukupuolensa olemaan biologisesta sukupuolesta poikkeava. Korjaamista ei ole rajoitettu yhteen kertaan, joten tosiasiallisesti kenenkään juridisen sukupuolen pysyvyyttä ei voida tietää. Näin ollen kiintiösääntöjen perusteella rekrytoitujen henkilöiden omat ratkaisut voivat aiheuttaa yrityksistä riippumattomia kiintiörikkomuksia.

Myös paine, tai ainakin keskustelu kolmannen, ns. muun sukupuolen virallistamisesta on lisääntynyt. EU:ssa Saksassa se on jo lainsäädännössä ja kansalainen voi ilmoittaa siihen kuuluvansa. Näin ollen katsomme ehdotuksessa käytetyn termin ”aliedustettu sukupuoli” olevan ongelmallinen, koska se näyttäisi vaativan 40 %:n edustusta aliedustetulle sukupuolelle huolimatta tuon sukupuolen edustajien osuudesta väestössä.

On ristiriitaista, että yhteiskunta katsoo voivansa säännellä yksityisten osakeyhtiöiden johtajien sukupuolijakaumaa, mutta hyväksyy omassa toiminnassaan hyvinkin suurta sukupuolittuneisuutta ja suoranaista seksismiä. Lisäksi on merkillepantavaa, että suomalainen yhteiskunta on kieltänyt sukupuolijakauman korjaamisen kiintiöillä - ainakin silloin, kun kiintiöt auttaisivat miehiä. Esimerkiksi liikuntatieteellisen opettajakoulutuksen mieskiintiöt kiellettiin vain muutama vuosi sitten), vaikka miesopettajien osuus kaikista opettajista on vain noin 20 % ja vaikka miesopettajien määrän on tutkittu korreloivan oppilaiden koulumenestymisen kanssa).

Vain miehiä koskevaa asevelvollisuutta ei ole pidetty tasa-arvo-ongelmana eikä sukupuolikiintiöitä naisten määrän ja tasa-arvon lisäämiseksi varusmiespalveluksessa ole edes harkittu. Kuitenkin naisten tasa-arvo-ongelmana on pidetty sitä, että varusmiespalveluksen suorittaneiden naisten mikroskooppisen pienestä osuudesta johtuen naisia ei hakeudu rajavartiolaitokseen ”tarpeellista määrää” – mitä se sitten tarkoittaakaan. Näin ollen naisille annetaan rajakouluun pyrittäessä yksi piste pelkästään sukupuolen takia) ja lisäksi naishakijoita suositaan pääsykokeissa muutenkin).

MTA on erittäin huolissaan tästä yhteiskunnan toispuoleisesta ja epätasa-arvoisesta tasa-arvotoiminnasta. Vaikka Euroopan unionin perusoikeuskirjan 23 artiklan mukaisesti ”naisten ja miesten tasa-arvo on varmistettava kaikilla aloilla ja tasa-arvon periaate ei voi estää pitämästä voimassa tai toteuttamasta toimenpiteitä, jotka tarjoavat erityisetuja aliedustettuna olevalle sukupuolelle”, tasa-arvotoimet kohdistetaan hyödyttämään vain naisia ja tyttöjä.

Ilman laajempaa, kaikkiin yhteiskunnan toimintoihin vietyä sukupuolten kiintiöimistä hallituksen esitys heikentää jo valmiiksi huonoa miesten asemaa ja sukupuolten tasa-arvoa entisestään. MTA vaatii, että jos hallituksen kiintiöesitys viedään lainsäädäntöön, on samanaikaisesti käynnistettävä

toimenpiteet vastaavanlaisten kiintiöiden aikaansaamiseksi muun muassa ja aivan erityisesti asevelvollisuudessa ja korkea-asteen opintopaikoissa.

Lähteet

i) Liikunnanopettajien koulutuksen sukupuolikiintiöt ovat syrjintää, katsoo lautakunta – Jyväskylän yliopisto poistaa kiintiöt jo kevään valintakokeista | Yle <https://yle.fi/a/3-12277720>

ii) Tutkimus: Miesopettajat auttoivat koululaisia parempiin tuloksiin - Tiede | HS.fi <https://www.hs.fi/tiede/art-2000010112630.html>

iii) Naispuolisille hakijoille myönnettävä yksi lisäpiste rajavartijan peruskurssin opiskelijavalinnassa on perusteltua (TAS 110/2022, annettu 1.9.2022) | Tasa-arvovaltuutettu <https://tasa-arvo.fi/-/naispuolisille-hakijoille-myonnettava-yksi-lisapiste-rajavartijan-peruskurssin-opiskelijavalinnassa-on-perusteltua-tas-110-2022-annettu-1.9.2022->

iv) Rajavartijoiksi halutaan lisätä naisia | Yle <https://yle.fi/a/3-6388650>

Mitä mieltä olette soveltamisalaa koskevista ehdotuksista? (OYL 6 luvun 9 a § ja OKL 6 luvun 9 a §)

-

Mitä mieltä olette ehdotetusta kiintiötavoitteesta? (OYL 6 luvun 9 a § ja OKL 6 luvun 9 a §)

-

Mitä mieltä olette ehdotetusta raportoinnista? (VMA 7 §:n 5 kohta)

-

Mitä mieltä olette ehdotetusta sukupuolten tasapuolista edustusta pörssiyrityksissä edistävästä toimielimestä? (Kauppakamarilaki 2 § 3 mom. 5 kohta)

-

Mitä mieltä olette direktiivin sisältyvien jäsenvaltio-optioiden käyttämisestä?

-

Mitä mieltä olette rekrytointiprosessia koskevien säännösten täytäntöönpanosta? (OYL 6 luvun 9 b § ja OKL 6 luvun 9 b §)

-

Mitä mieltä olette ehdotetuista seuraamuksista?

-

Muut näkemykset direktiivin täytäntöönpanoon liittyen?

-

Erno Juuso
Miesten tasa-arvo ry